شرمنده‌ام که همت آهو نداشتم

روایت محمدعلی بهمنی از اولین زیارت حرم مطهر رضوی در ۶۳ سالگی

گروه ادبیات| تا شصت‌وسه‌سالگی برای زیارت به مشهد نرفته بودم. برای داوری جشنواره شعری با موضوع امام رضا(ع) به این شهر دعوت شده و اتفاقا شرمنده بودم. نیمه‌های شب با همسرم به حرم رفتیم. در کمال تعجب دیدم با وجود آنکه زمستان بود و سرمای سختی وجود داشت، سراسر حرم سرشار از آدم‌هایی بود که برای زیارت آمده بودند. در حالت شرمندگی و بیماری که آن ایام به آن مبتلا بودم زیر لب خطاب به حضرت اظهار شرمساری کردم. گذشت و بعد از زیارت در صحن منتظر همسرم بودم. ناگهان این شعر آمد «شرمنده‌ام که همت آهو نداشتم/شصت‌وسه سال راه به این سو نداشتم» و اتفاقا نگران بودم که چون کاغذ همراهم نبود فراموشم بشود. آنجا در بارگاه رضوی به این درک رسیدم که شعر است که شاعر را می‌سراید و نه برعکس. اینکه شاعر بنشیند و از سر فراغت شعری بگوید کار به سرانجام نمی‌رسد. شعر مرغوب به فرد الهام می‌شود نه اینکه محصول تلاش شاعر باشد. معمولا شعرهای سفارشی ضعیف از کار در می‌آیند و ماندگار نمی‌شوند، مگر اینکه سفارش‌دهنده نه فرد و نهاد و جشنواره، بلکه خود همان موضوع باشد که خودش را به شاعر تحمیل کرده است. البته مطالعه هم در مرغوب شدن اشعار شاعران مذهبی تأثیرگذار است. درست است که ماجرای شعر خوب در قالب الهام اتفاق می‌افتد اما نباید فراموش کرد مطالعه بیشتر، بینش وسیع‌تری به شاعر می‌دهد.

الهامات شاعرانه هم به چنین شاعری در طرفه بزرگ‌تر اتفاق می‌افتد و می‌توان انتظار داشت شاهد شعری مرغوب‌تر و خلاقانه‌تر باشیم. اینکه شاعری به جشنواره‌ای دعوت شود و صرفا برای آن جشنواره و به نیت دریافت جایزه شعر بگوید کاری غیرشاعرانه، اضافی و بچه‌گانه است. البته اگر شاعر از لحاظ ذهنی با محتوایی که قرار است بگوید سنخیت داشته باشد نمی‌توان از او در این بخش گله‌ای کرد و کاش مورد تأیید است.

*محمدعلی بهمنی که امسال عضو هیئت داوران جشنواره شعر رضوی (با گرایش شعر سپید و ترانه) است این روایت را در گفت‌وگو با روابط عمومی جشنواره بین‌المللی امام رضا(ع) بیان کرده است.

ساخت فیلم‌های تاریخی و مذهبی پرهزینه است

گفت‌وگو با حبیب دهقان‌نسب، بازیگر سینما و تلویزیون

گروه هنر| جشنواره بین‌المللی فرهنگی هنری امام رضا(ع) که این روزها در حال برگزاری است و بیست‌وسوم تیرماه مراسم اختتامیه آن در مشهد برگزار می‌شود، فرصتی است که اصحاب هنر به تبادل نظر و ارائه نظرات خود در این خصوص بپردازند. از این رو روابط عمومی بنیاد بین‌المللی فرهنگی هنری امام رضا(ع) به سراغ حبیب دهقان‌نسب، بازیگر پیشکسوت سینما و تلویزیون، رفته و با او درباره تولیدات تاریخی و مذهبی سینما به گفت‌وگو پرداخته است.

به گفته این هنرمند تولیدات تاریخی و مذهبی باید اکران جهانی داشته باشند، تا هزینه بالای تولید و مسائل اقتصادی آن تأمین شود. دهقان‌نسب، در خصوص مشکلات پیش‌روی ساخت محصولات سینمایی تاریخی و مذهبی نیز گفت: تولیدات مذهبی و پرداختن به زندگی نامه ائمه و شخصیت‌های مذهبی نیازمند توجه، دقت بالا و صرف زمان زیاد برای تحقیق و پیش تولید است. بنابراین ساخت فیلم‌های سینمایی تاریخی و مذهبی، پرهزینه است که متأسفانه تنها با اکران داخلی نمی‌توان به بازگشت سرمایه آن امیدوار بود.

به نظر این هنرمند نباید توقع مالی و برگشت سرمایه از این تولیدات داشت، چراکه کارهای فرهنگی و مذهبی باید ساخته شوند و برای تقویت ریشه‌های فرهنگی و مذهبی به نمایش دربیایند اما به نظر می‌رسد برای برگشت سرمایه می‌توان طوری کارها را ساخت که نمایش جهانی داشته باشد؛ «منظور از نمایش جهانی، نمایش فیلم در کل دنیاست، نه فقط اکران در لبنان، عراق و سوریه. باید اکران جهانی به معنای واقعی کلمه محقق شود و پخش کننده معتبر جهانی این آثار را در کشورهای اروپایی نمایش دهد. با این کار هم می‌توان روی برگشت سرمایه حساب کرد و هم اینکه می‌توان فرهنگ ایرانی و اسلامی را صادر کرد.»

دهقان‌نسب در خصوص اهمیت پرداختن به تولید آثار روایی و تاریخی و نقش جشنواره‌های موضوعی همچون جشنواره فرهنگی هنری امام رضا(ع) نیز گفت: حرکت‌هایی از این دست موجب ایجاد شور و شوق در بین جوانان و علاقه‌مندان به سینما می‌شود. در واقع در فضای سینمایی جامعه ایران، انگیزه و متن وجود دارد ولی ظاهرا نبود بودجه، مانع کارهای مذهبی و تاریخی شده است.

به نظر او ساخت فیلم‌های مذهبی در کنار ژانرهای دیگر لازم و ضروری است و باید کمک بیشتری به این نوع آثار شود؛ «چند سالی است آن چنان که باید به کارهای مذهبی و تاریخی پرداخته نشده است. آخرین سریال مذهبی تا جایی که درخاطرم هست سریال «مختارنامه» آقای میرباقری بود که چند سالی از نمایش آن می‌گذرد و به یاد ندارم کار دیگری ساخته شده باشد.»

به گفته دهقان نسب باید سازمان‌ها و نهادهای خصوصی پای کار بیایند و از تولیدات تاریخی و مذهبی حمایت کنند.

شب مشهدی با لهجه مشهدی

گروه هنر| جشن‌های «ایوان شمس» که به مناسبت دهه کرامت در بوستان کوهسنگی برپا شده است تا بیست‌ودوم همین ماه ادامه دارد و هر شب با حضور اقشار گوناگون شهروندان مشهدی و زائران و گردشگران برگزار می‌شود. در چهارمین شب از این سلسله جشن‌ها که در ایوان هنرمندان بومی و ملی حضور داشتند، هدایت هاشمی و علی مسعودی، بازیگران مطرح تئاتر، سینما و تلویزیون، در کنار محمدرضا حیاتی، گوینده محبوب خبر، و محمدرضا معتمدی، خواننده سرشناس ملی، ساعاتی را در کنار مردم مشهد سپری کردند. هدایت هاشمی در مدتی که روی صحنه با حضار خوش‌وبش می‌کرد در باره اصالت و زادگاهش، سبزوار، حرف زد و گفت: «اگر خداوند به من عزتی داده به خاطر این است که به ریشه و زادگاهم که سبزوار و مشهد و خراسان است افتخار می‌کنم. علی مسعودی هم در سخنان خود از پروژه‌ای که مشغول آن است گفت: الان مشغول تولید سریال «آخر خط» هستم که بخش‌هایی از آن در سوریه و لبنان فیلم‌برداری می‌شود. در انتها، این دو هنرمند دقایقی را با لهجه مشهدی صحبت کردند و به بازگو کردن اصطلاحات متداول (حافظ، باباطاهر و رفیق معبری) در معرض دید قرار گرفته است. فرم کارها هم درقالب شکسته و شکسته نسبتا تعلیق است. تابلوها اشکال مختلفی چون چلیپا و سطر را در بر می‌گیرد. بیشتر آثار هم مزین به تذهیب‌های زیبا و همچنین «تشعیر و گل و مرغ» است.

نوید اربابان، خواننده و موسیقی‌دان، مشهدی در پنجمین جشنواره شب‌های موسیقی خانه هنرمندان ایران، ساعت ۲۰ امشب ۱۶ تیر روی صحنه می‌رود. در این کنسرت که در سالن استاد جلیل شهناز خانه هنرمندان برگزار می‌شود، نوازندگانی چون مسعود فیاض‌زاده (گیتار الکتریک)، مسعود زارعی (کیبورد) و علی باغفر (درامز)، اربابان را همراهی می‌کنند.

ملاک هنر، تکثر صداها و سلیقه‌هاست

همایش رؤسای انجمن‌های هنرهای نمایشی کشور در مشهد برگزار شد

گزارش روز

گروه هنر| روز گذشته همایش رؤسای انجمن‌های هنرهای نمایشی کشور برای نخستین‌بار به میزبانی مشهد مقدس با حضور جمعی از هنرمندان تئاتر و مسئولان کشوری در هتل فردوسی برگزار شد. در این همایش که از ساعت ۸ صبح آغاز شده بود و تا ۸ شب به طول انجامید، رؤسای انجمن‌های کشور به بیان مشکلات و معضلات خود پرداختند. در نهایت نیز جمع‌بندی مطالبات بیانیه‌ای آماده شد که در بخش پایانی این همایش قرائت شد.

عکس: احمدحسین فلورا

● مولیان تئاتر اهالی آن هستند

«ما توسعه‌یافته‌ایم اما توسعه نامتوازن»؛ این جمله‌ای بود که معاون هنری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی صحبت‌های خود را با آن آغاز کرد و در توضیح آن گفت: اگر توسعه ما متوازن بود الان به دنبال خواسته‌های درجه اول خود نبودیم. به نظر می‌رسد این چانه‌زنی‌ها برای دستیابی به خواسته‌ها باعث شده است شرایط را غیرواقعی بسینیم و اعتماد به‌نفسمان را از دست بدهیم و به دستاوردهایمان افتخار نکنیم. باید قدری با آرامش به فرصت‌هایمان نگاه کنیم تا آن‌ها را دست نزود.

سید محمدمجتبی حسینی، با بیان اینکه گردهمایی تئاتری در تیرماه، مثل تیر آرش است که می‌تواند مرزهای فرهنگی ما را در جغرافیا و تاریخ توسعه دهد، گفت: شبی نیست که تئاتر در اغلب شهرهای کشور روی صحنه نرود؛ حتی شاهد اجرای تئاترهای داخلی در دیگر کشورها هستیم که نشان از رشد تئاترمان دارد.

حسینی با بیان اینکه متولی هر جامعه‌ای، شهروندان آن هستند گفت متولیان تئاتر هم اهالی آن هستند و ادامه داد: نهادهای هنری برای پیشبرد سیاست‌ها و انجام حمایت‌ها تشکیل شدند و اینجا هنرهای نمایشی هم به همین منظور شکل گرفته است و به عنوان یک مؤسسه فرهنگی هنری فعالیت می‌کند.

به گفته معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی انحصارطلبی در یک مؤسسه فرهنگی و هنری خلاف منش هنرمندانه‌ای است که می‌خواهد از انسانیت سخن بگوید: گمان می‌کنم باید در هنر تعدد و تکثر صداها و سلیقه‌های مختلف را داشته باشیم. درنتیجه برای دستیابی به این مهم باید به سمت تشکیل صنف تخصصی حرکت کنیم. تشکیل صنوف از ابتدای دولت یازدهم در دستور کار سازمان‌های تخصصی قرار داشته است و ما هم به دنبال تهیه پیش‌نویس تشکیل صنوف هنری هستیم.

به نظر حسینی وزارت ارشاد به این سمت رفته است که هنر در استان‌ها را هم‌دوش هنر در پایتخت پیش ببرد و این نشان می‌دهد که سیاست‌ها بیشتری داشته باشد.

● مهاجرت‌های ناگام اهالی تئاتر

محمدرضا الوند، مدیر امور استان‌های هنرهای نمایشی کشور، که پیش از این مراسمی، در جمع رؤسای انجمن‌های هنرهای نمایشی استان‌ها، خود را از خبرهای مراکز هنرهای نمایشی مطلع دانست، گفت: سیاست‌های مرکز هنرهای نمایشی حول رویکردهای حمایتی و هدایتی تعریف شده است و باید این ۲ رویکرد را به بهترین شکل انجام دهیم.

الوند سامان گرفتن پرداخت‌های مالی را خبر خوشی برای همه انجمن‌های استانی دانست و گفت: پیش‌تر مسئولان مراکز، بودجه‌های تئاتر را به حساب انجمن‌ها واریز می‌کردند، درحالی که رؤسای انجمن‌ها از مقدار واریزها و اینکه کجا باید هزینه شود بی‌خبر بودند.

به گفته او در تهران هرچه تلاش کنیم، باز هم نواقصی در شهرستان‌ها وجود دارد و باید با همت خود هنرمندان هر استان رفع شود.

مهاجرت‌های ناگام موضوع بخش دیگری از صحبت‌های الوند بود: شاهدم افرادی که سابقه فعالیت در شهر خود را دارند، از همین مشهد و شهرستان‌های دیگر، به تهران می‌آیند تا در پایتخت پیشرفت کنند اما بعد از مهاجرت به تهران با شکست روبه‌رو می‌شوند و به شهر خودشان بازمی‌گردند.

به گفته الوند در تهران ۱۵۰ تماشاخانه وجود دارد که هرشب اجرا دارند و هنرمندان کار خود را انجام می‌دهند. هنرمندان در شهرستان باید وظیفه خودشان را در قبال هنرجویان ادا کنند. شهرستان‌ها باید به سمتی بروند که بتوانند اجراهایشان را روی‌تر از موعد پیش‌فروش کنند و مخاطب از آن‌ها استقبال کند و این جز با خودباوری محقق نخواهد شد. باید باور کنیم که ما در هرجای این کشور فعالیت می‌کنیم تأثیرگذار و مهم هستیم.

● برابری تهران با شهرستان‌ها

مطالبه تجهیز سالن‌های نمایش که همیشه در رأس مطالبات انجمن‌هاست اولین موضوعی بود که شهرام کرمی، مدیرکل مرکز هنرهای نمایشی کشور در این جلسه مطرح کرد و گفت: تجهیز سالن‌ها در حوزه وظایف اداره کل هنرهای نمایشی کشور نیست و انجمن هنرهای نمایشی در این حوزه نمی‌تواند ورود کند.

کرمی همچنین به کمک‌هایی که برای تولید آثار نمایشی به انجمن‌ها می‌شود اشاره کرد و گفت: برخی تصور می‌کنند که در حوزه تولید هنرهای نمایشی اعتبار بیشتری برای تهران صرف می‌شود اما باید تأکید کنم به همان اندازه که برای تهران هزینه می‌شود، برای شهرستان‌ها هم هزینه می‌کنیم.

حمید نیلی، مدیرعامل انجمن هنرهای نمایشی کشور، هم که گزارشی از این همایش را به حاضران در مراسم ارائه کرد، مشکلات و معضلاتی را که اغلب گروه‌های تئاتر در همه استان‌ها با آن روبه‌رو هستند به ۳ دسته تقسیم کرد و گفت: «ثبت گروه‌های نمایشی»، «سردرگمی تصدی سالن‌ها تئاتر به غیر از اهالی تئاتر» و «ساماندهی تفاهم‌نامه‌هایی که برای پشتیبانی از گروه‌های تئاتر وجود دارد» از مهم‌ترین دغدغه‌های انجمن‌های هنرهای نمایشی در استان‌هاست. او همچنین در جلسه بعدازظهر دیروز از مسئولان اجرایی خواست تا از بدنه تئاتر کشور در کارهای اجرایی بهره‌بردری کنند و وجود یک تفاهم‌نامه برای ایجاد خط و ربط میان تعاملات انجمن‌های هنرهای نمایشی با مرکز را ضروری دانست.

● تئاتر یک سبک زندگی است

مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی نیز در این مراسم از میزبانی مشهد برای برگزاری این رویداد فرهنگی ابراز خرسندی کرد و گفت: مشهد قطب دوم تئاتر مشهد است و فعالان در این حوزه باعث فخر ما و هنرهای نمایشی کشور هستند.

چابکی حوزه هنر و واگذاری کارها به خود هنرمندان از مهم‌ترین دغدغه‌هایی بود که جعفرمروارید به آن اشاره کرد و از بیانیه گام دوم انقلاب سخن به میان آورد: این بیانیه نگاه اداری ندارد و ناظر به ظرفیت‌هاست. به همین ترتیب ما جشنواره‌ای را با همت انجمن هنرهای نمایشی استان و کشور تدارک دیدیم که اولین قدم در استفاده از زبان زیبایی شناسانه هنر در بیان آسیب‌شناسانه معضلات خواهد بود.

او همچنین با بیان اینکه تئاتر مجموع هنرهاست و در دوره کنونی نگاه ما به تئاتر، نگاه خرد ایرانی‌اسلامی است، گفت: چکیده‌ای از افکار اجتماعی، فرهنگی و سیاسی را که در ترسیم آینده ایران رویکردی نقادانه و متعهد دارد، در تئاتر و نمایشنامه می‌بینیم. از این‌رو تئاتر یک فن و هنر نیست، بلکه یک سبک زندگی است.

مروارید از همکاری دانشگاه و تئاتر هم یادی کرد و گفت: ما در مشهد تفاهم‌نامه‌ای را برای بهره‌گیری از تجربه‌ها و فضاهای مشترک و تدریس تئاتر در دانشگاه‌ها منعقد کردیم که به زودی عملیاتی خواهد شد.

● مطالبه‌گری اهالی تئاتر از معاون وزیر

اما در بخشی از این جلسه، طی بیانیه‌ای نتایج به‌دست آمده از کارگاه‌ها و نشست‌های تخصصی این همایش اعلام و از سید محمدمجتبی حسینی مطالبه شد.

در این بیانیه که جهانشیر باراحمدی، رئیس انجمن هنرهای نمایشی بوشهر، آن را قرائت کرد، به مواردی چون ترک تشریفات، مزایده و درآمدزایی سالن‌ها، انحصار تولید آثار نمایشی برای انجمن‌های نمایش، تجهیز سالن‌های تئاتر و حمایت از تئاتر استان‌ها تأکید شد.

نگارستان

زیارت با طعم خوش‌نویسی

روایتی از رویدادی هنری در بارگاه امام رئوف(ع)

● هم‌نویسی خوش‌نویسان

روز دختر روزی خاص برای این نمایشگاه و بازدیدکنندگانش بود. ۱۲ بانوی هنرمند در این روز گردهم جمع شدند و برنامه هم‌نویسی داشتند. در این گردهمایی هنری، بانوان که عموما دارای مدرک ممتاز و فوق‌ممتاز خوش‌نویسی بودند، قطعاتی مناسب شأن حضرت رضا(ع) و حضرت معصومه(س) خطاطی می‌کردند. بازدیدکنندگان هم شاهد اتفاقی نو بودند. از نزدیک با نگارش هنرمندان همراهی می‌کردند و شاهد شکل گرفتن لحظه به‌لحظه آثار نفیس خوش‌نویسی بودند.

● آشنایی با هنرمند

ملیحه نوروزادیان هنرآموز «مکتب رضوان» در مشهد بوده. او نزدیک به دو دهه به‌صورت متمرکز در خوش‌نویسی کسب تجربه کرده است و اکنون مدرک فوق‌ممتاز خط شکسته نستعلیق دارد. او که تابه‌حال سه نمایشگاه اختصاصی داشته و در چندین نمایشگاه گروهی هم شرکت کرده است، می‌گوید: به‌صورت میانگین برای تکمیل آثار ویژه هر نمایشگاه به حدود دو سال کار هنری نیاز است.

● پشتوانه‌هایی که وجود ندارد!

نوروزادیان درباره حضور بانوان در رشته خوش‌نویسی می‌گوید: در سال‌هایی دور خوش‌نویسی را عموما هنری مردانه می‌دانستند اما این روال در چند دهه اخیر به‌آرامی تغییر کرده است، به‌صورتی که در همین سال‌های پیش‌رو شاهد بانوان پرشماری هستیم که به خوش‌نویسی روی آورده و در این بخش حتی به مدارک بالای انجمن خوش‌نویسان ایران دست یافته‌اند: «با اینکه بانوان حرکتی پرشتاب در زمینه هنر خوش‌نویسی انجام دادند، پشتوانه‌های لازم وجود نداشته است. اگر کسی در این میانه به‌جایی رسیده است، محصول همت شخصی، ذوق خدادادی و بضاعت مالی‌اش بوده است. هیچ نهادی نه در بخش مادی و نه حتی معنوی، حمایتی نمی‌کند. من به‌عنوان کسی که در نمایشگاه‌های متعددی شرکت کرده، کمترین خواسته‌هایم دیده نشده.»

اما فهرست قیمت‌های آثار را که با نمونه‌های مشابه در دیگر رویدادهای هنری مقایسه می‌کنم، با رقم‌های کمی روبه‌رو می‌شوم. خوش‌نویس این نمایشگاه می‌گوید: دوست دارم کارهایم به خانه‌ها و دفاتر کاری افراد راه پیدا کند؛ برای همین قیمت هر اثر را کمتر از آنچه متعارف است، در نظر گرفتم. ما هنرمندان خواهان حمایت هستیم. این حمایت هم شامل بازدید مردم و مسئولان و خرید آثار می‌شود.

مؤسسات داوری، راهکاری مدرن برای کاهش مراجعه به مراجع قضایی

به همت موسسه داوری بین‌المللی فرشته عدالت پاژ دوره تخصصی داوری با حضور قضات، وکلا، اساتید دانشگاه، مدیران موسسات حقوقی و وکلای صنعتی برگزار شد.

زهیر موسوی- داوری، نوعی دادرسی اختصاصی و خصوصی محسوب می‌شود که دست اصحاب دعوا برای رسیدگی به اختلافات ایجادشده را باز می‌گذارد؛ چراکه بر اساس ماده ۴۷۷ قانون آیین دادرسی مدنی، «داوران در رسیدگی و رأی، تابع مقررات قانون آیین دادرسی نیستند، اما باید مقررات مربوط به داوری را رعایت کنند.» مقررات داوری در قراردادی که بین طرفین منعقد شده است، مشخص می‌شود و درنهایت رأی داور باید مبتنی بر موازین حقوقی باشد، اما چون شأن اصلی داور، فصل دعوا با توجه به قرارداد داوری است، بنابراین رأی داور تنها در مواقع محدودی که در ماده ۴۸۹ قانون آیین دادرسی مدنی بیان‌شده، قابل اعتراض است و نمی‌توان آن را با آرای صادرشده از سوی مراجع قضایی تقریبا در تمامی موارد قابل اعتراض و تجدیدنظرخواهی هستند، مقایسه کرد. در انتخاب داور، ۳ حالت متصور است که عبارت‌اند از: انتخاب از سوی طرفین، از سوی شخص ثالث یا از سوی دادگاه. داوری بین‌المللی نیز روشی برای حل اختلافات بین‌المللی است که در آن طرفین به‌جای رجوع به نهاد قضایی، اختلاف خود را به داور مورد اعتماد خود ارجاع می‌دهند.

خوشبختانه در شهر مشهد نیز چند سالی است که مؤسسات داوری رشد خوبی داشته است که می‌توان به موسسه‌های «**فراز اندیشان**» و «**فرشته عدالت پاژ**» اشاره کرد که این روزها در حوزه خود در شهر مشهد بیشتازی می‌کنند و در همین راستا نیز به پیشنهاد دادگستری خراسان، دوره تخصصی داوری از سوی موسسه داوری بین‌المللی «فرشته عدالت پاژ» برگزار شد و این همایش به ما فرصتی داد تا با جمعی از کارشناسان این حوزه گپی داشته باشیم.

نقش داوری در مبانی فقهی

حجت‌الاسلام مهدی بصیری، معاون دادگستری و سرپرست محاکم حقوقی دادگستری مشهد، اولین مخاطب ما بود که در ارتباط با نقش داوری در مباحث اجتماعی در جامعه اظهار کرد: داوری در مبانی فقهی ما با عنوان حکمیت یا قضاوت خصومی و همچنین در نظام جدید حقوقی با عنوان داوری به رسمیت شناخته شده است.

وی با اشاره به تأثیر داوری در پرونده‌ها و اختلافات مردم بیان کرد: در داوری چند مطلب و موضوع از جمله رسیدگی آسان، مراجعه سریع، کم‌هزینه بودن داوری نسبت به دادرسی در محاکم دادگستری، تخصصی بودن موضوع و حل سریع آن نهفته است.

بصیری افزود: داوری که از سوی افراد انتخاب می‌شود، معمولا مورد اعتماد اصحاب دعوا یا طرفین پرونده است. این موجب می‌شود که اگر داوری در همان راستا و اهداف اولیه خود به کار گرفته شود، یک اعتماد عمومی به داوری ایجاد می‌شود و درواقع آن وضعیت اولیه به‌نوعی به سازش و مصالحه‌ای می‌انجامد که در تعابیر و گفتار نبی مکرم اسلام(ص) و حضرات معصومین(ع) توصیه و تأکید شده است. مقدمه مراجعه به داوری، مصالحه و سازش شرایط فرد مورد اعتماد طرفین در فصل خصومت است و بر اساس اینکه افراد در داوری اطلاعات شخصی خود را بهتر و راحت‌تر به فرد مورد اعتمادشان قرار می‌دهند، به نظر می‌آید داور در صدور رأی داوری اطلاعات بیشتری از دادگاه یا قاضی صدور حکم خواهد داشت. بر این مبنا شاید بتوان نتیجه گرفت رأیی که داور صادر می‌کند، بیشتر با واقعیت مطابق است تا حکمی که دادگاه صادر می‌کند؛ حکمی که معمولا حکم ظاهری است و مشخص نیست که با واقعیت چقدر مطابقت دارد.

ماهانه ۸ هزار پرونده حقوقی

وی درباره مؤسسات داوری نیز بیان کرد: امروزه ورودی پرونده‌ها به دادگستری بسیار زیاد است. دادگستری مشهد تقریبا در محاکم حقوقی ماهی ۸ هزار پرونده حقوقی دارد که اگر موضوع داوری طبق قانون محقق و اقبال عمومی ایجاد شود، بخش عمده‌ای از حجم پرونده‌های واردشده به دادگستری کاهش پیدا خواهد کرد و زمانی که ورودی پرونده‌ها به یک قاضی و مرجع قضایی کاهش یابد، بدیهی است که کیفیت کار دادگاه و قاضی بالا خواهد رفت. بنابراین نهادهای سازمانی داوری، قطعا در کاهش پرونده‌های ورودی به دادگستری و در کیفیت دادگاه‌ها و آرای محاکم مؤثر خواهند بود.

معاون دادگستری و سرپرست محاکم حقوقی دادگستری مشهد ادامه داد: ممکن است که درخصوص آرایی که در مراجع داوری صادر می‌شود، اعتراض شود اما اگر داوری در جایگاه خود به کار گرفته شود و با موازین و موضوعات فقهی و قانونی که قانون بیان کرده است گام برداره، اعتراض و شکایت به آرای داوری هم کاهش پیدا می‌کند و درنهایت درباره خروجی فعالیت این نوع مؤسسات می‌توان گفت که شاهد کاهش پرونده‌ها به دادگستری و در نهایت افزایش کیفیت کار دادگستری خواهیم بود.

آماده همکاری هستیم

وی در پایان خاطرنشان کرد: در انتها از تمام وکلای محترم و مجموعه‌هایی که در موضوع داوری اقدام می‌کنند، سپاسگزاریم و دست همه کسانی که در این راستا گام برمی‌دارند، به گرمی می‌فشاریم و آمادگی هرگونه همکاری و کمک در راستای تحقق آرمان‌ها در بخش داوری را داریم و هر کمکی که از دادگستری در این قسمت بربیاید، در خدمت دوستان خواهد بود.

یدا... عسکری، داور مرکز داوری اتاق بازرگانی ایران، عضو هیئت‌علمی و وکیل دادگستری نیز درباره داوری اظهار کرد: داوری به معنی قضاوت خصومی است. از مزیت‌های داوری این است که طرفین اختلاف، خودشان مرجع حل قضایی‌شان را انتخاب می‌کنند که این مرجع قضایی منتخب طرفین به لحاظ اشراف به موضوع، اعتماد طرفین به مرجع منتخب خودشان و انعطاف مرجع در مقام رسیدگی، از حیث قواعد، سرعت، نحوه ابلاغ رسیدگی و خیلی از موضوعات دیگر می‌تواند موجه تر باشد.

وی اضافه کرد: از این حیث در حوزه‌های بازرگانی که معمولا سرعت و دقت و همین‌طور محرمانه بودن رسیدگی‌ها برایشان اهمیت دارد، داوری به‌عنوان یک مقوله بسیار مترقی و پذیرفته‌شده در بسیاری از کشورها مورد توجه قرار گرفته است که در سال‌های اخیر هم توجه خاصی به این حوزه در کشور ما شده و امید است که در آینده هم داوری در کشور ما توسعه پیدا کند.

لزوم توجه به داوری سازمانی

عسکری درباره تأثیر و کمک داوری در کاهش پرونده‌ها هم گفت: یکی از معضلات اساسی داوری در کشور ما بی‌توجهی به داوری نهادی یا همان داوری سازمانی است. شاید اگر روح قانون آیین دادرسی مدنی را نگاه کنیم، توجه اساسی به داوری موردی یا همان کدخدامنشی سابق بوده است؛ درحالی که در دنیا داوری موردی، چنان جایگاهی ندارد و بیشتر داوری‌ها در کشورهای پیشرفته و مترقی، داوری سازمانی است؛ یعنی افراد، یک سازمان تخصصی داوری را به‌عنوان مرجع حل اختلاف انتخاب می‌کنند.

این عضو هیئت‌علمی دانشگاه ادامه داد: سازمان داوری به دلیل اینکه از قبل دارای قواعد مشخص و نظام‌مند است، می‌تواند جریان داوری را مدیریت کند و خیلی از مسائل و موضوعاتی که در داوری موردی، طرفین اختلاف گرفتار آن می‌شوند، قبل از تشکیل دیوان داوری مجبور هستند به دادگاه مراجعه کنند و اظهارنامه ارسال کنند، اما در سازمان داوری همه مسائل در همین سازمان انجام می‌شود و بنابراین این مسئله باعث کیفیت و سرعت در کار می‌شود.

عسکری با بیان اینکه مؤسسات داوری به‌صرف ایجاد آن، کمکی به مقوله داوری نمی‌کنند، گفت: زمانی یک مؤسسه داوری می‌تواند به کمک داوری بیاید که اولا بتواند جایگاه خود را در بین مردم ایجاد و اعتماد عمومی را جلب کند و از طرفی بخش‌های اداری و اقتصادی، شرکت و مؤسسه مدنظر را بشناسند تا بتواند به‌عنوان مرجع حل اختلاف، مسئله ای را حل کند. در غیر این صورت، صرف ایجاد یک مؤسسه، شاید هیچ کمکی به داوری نکند.

لزوم معرفی مؤسسات داوری

این وکیل دادگستری خاطرنشان کرد: اگر این مؤسسات بتوانند در حوزه فعالیتشان اولا خودشان را معرفی و اعتماد عمومی را با عدالت‌محوری، کم‌هزینه بودن و با سرعت عمل در کارشان جلب کنند، عملا جایگاه خود را در بین اقشار جامعه پیدا می‌کنند و در مرحله دوم نیز باید در حوزه‌های آموزش و ارتقای علم داوری تلاش کنند و از این حیث مؤسسات داوری با این شرایط می‌توانند مؤثر باشند؛ اما اگر هدف تنها تأسیس مؤسسه‌ای باشد که توان ایجاد کردن اقبال عمومی را نداشته باشد، فایده‌ای ندارد. ما امیدواریم موجی که به‌تازگی ایجاد شده و مؤسساتی که به همت برخی از افراد خوش‌فکر و خوش‌نام در حال شکل‌گیری هستند، بتوانند این جایگاه را ایجاد کنند که قطعا می‌توانند نقش مؤثری در حوزه داوری داشته باشند.

وی در پایان یادآور شد که یکی از موانع اصلی توسعه داوری در کشور ما در حوزه آموزش است. اگر در حوزه داوری در کشور ما تلاش می‌شد، یا اگر بی‌توجهی به دانش داوری نمی‌شد، شاید قانون هم آن‌قدر مشکل ایجاد نمی‌کرد و با این همه مشکلات مواجه نمی‌شدیم. آموزش و توسعه حقوق داوری در کشور می‌تواند سنگ بنای رویه‌های جدید و صحیح قضایی در کشور باشد و می‌تواند در اصلاح قوانین و مقررات کشور مؤثر باشد. این را هم اضافه کنم که بخشی از متولیان داوری در کشور، وکلای دادگستری هستند و در مسائل اجرا و ابطال رأی داور، این‌ها هستند که پایه گذاری و ساختار دعوا را مشخص می‌کنند که اگر این امر مبتنی بر آموزش های داوری باشد، کار بخش نظارتی دستگاه قضایی را راحت‌تر خواهد کرد و اگر قضات، بیشتر در معرض این آموزه‌ها قرار گیرند، قطعا در تصمیماتشان می‌توانند به حوزه داوری کمک بسیاری کنند و درمجموع باعث افزایش و توسعه علم داوری شوند.

فراز اندیشان

از **محمود یکزاده**، عضو هیئت‌رئیسه کانون ترویج داوری و میانجیگری ایران در استان خراسان‌رضوی و مدیرعامل مؤسسه حقوقی و داوری «فراز اندیشان طلوع حقیقت»، خواستیم تا درباره نقش داوری سازمانی و نیز مؤسسه حقوقی و داوری مطرح شهرمان، یعنی فراز اندیشان صحبت کند که بیان کرد: انواع داوری شامل: موردی، سازمانی، اجباری و اختیاری است. در داوری سازمانی، اشخاص حقوقی هم داوری موردی و هم داوری سازمانی را می‌توانند انجام دهند و درواقع مؤسسات داوری به‌عنوان شخص حقوقی مقام نامب محسوب می‌شوند. بنابراین از مزایای داوری سازمانی این است که طرفین در حین عقد قرارداد و قبول موافقت‌نامه داوری شخص حقیقی را که ممکن است پس از بروز اختلاف مورد اعتماد مطلق طرفین نباشد، تعیین نکرده اند و اصل بی‌طرفی و عدالت‌محوری در داوری‌های سازمانی بیشتر می‌تواند اعتماد طرفین دعوا را جلب کند؛ چراکه «داور» در لغت به معنی «دادور» است و «دادور» کسی است که عدالت را اجرا می‌کند و در تعریف ماده یک قانون داوری بین‌المللی تجاری ایران آمده است: «رفع اختلاف فی‌مابین متداعیین خارج از دادگاه به‌وسیله اشخاص حقیقی و حقوقی مرضی‌الطرفین یا انتصابی (صورت می‌پذیرد)

وی افزود: با این تعریف، اساس فرهنگ‌سازی داوری و میانجیگری، کسب اعتماد مردم به اصل بی‌طرفی داور و عدالت‌محوری است که مؤسسه داوری «فرشته عدالت پاژ» و همچنین «فراز اندیشان طلوع حقیقت» بر تحقق این اصل اعتقاد و تلاش دارند. یکزاده تصریح کرد: بیشتر فعالیتی که این مؤسسه از ابتدا تاکنون داشته، قبول پرونده‌ها بر اساس انصاف و دادخواهی سالم بوده است. بر این اساس، تیمی را به‌صورت تخصصی تشکیل داده‌ایم که پس از بررسی همه‌جانبه، قبول یا رد پرونده به مراجعه کننده اعلام می‌شود.

نقش این مؤسسات در داوری بین سازمان‌ها هم سؤال دیگر ما در این حوزه بود که وی اظهار کرد: سازمان‌ها زمانی می‌توانند به نقش مؤسسات داوری توجه خاص داشته باشند که زمینه‌های اعتمادسازی فراهم شده باشد. یکی از این زمینه‌ها، معرفی داوران ممتاز در حوزه‌های متعدد و متخصص است. عرصه داوری عرصه‌ای بسیار تخصصی است و داور باید تمام ویژگی‌های یک قاضی خوب را داشته باشد. ما معتقدیم داوری اساسا به نفع مردم و جامعه است؛ به شرطی که انتخاب داور به‌درستی صورت پذیرفته باشد.

یکزاده درباره برگزاری این همایش نیز گفت: مؤسسه «فرشته عدالت پاژ» ظرفیت کافی برای برگزا